

The Concept of Transitioning to Digital for School Management

Matinee Thongsuksai¹, Suwit Phanujaree² and Lamun Rodkhwan³

College of Innovation Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: matinee.tho@rmutr.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-9879-6557>

E-mail: suwitmbu@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2620-8605>

E-mail: rodkhwan.la@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-1398-9264>

Received 16/06/2024

Revised 15/07/2024

Accepted 10/08/2024

Abstract

Background and Aims: The administration of educational institutions in the digital era involves integrating technology into schools to create engaging learning environments and innovative learning methods for both students and teachers. School administrators are key figures in managing education. Effective educational management must consider the institution's direction, personnel development, and acceptance of change. This article aims to study the concept of educational institution administration in the digital age.

Methodology: This article is a documentary study and uses content analysis to analyze data.

Results: In the digital era, school administrators must ensure that teachers and staff accept technology, innovations, and change, then adapt behaviors and develop students' digital competencies. Education in the digital age requires designing learning activities systematically using digital media, with new forms of assessment aligned with the changing global context. Teachers must possess the skills to utilize diverse media and technology and create a learning-friendly environment. Thus, educational management must adapt and transform to develop guidelines and enhance students' learning and essential future skills, leading the country toward change.

Conclusion: School administrators need to take the lead in implementing new ideas and technology in the digital age to make sure teachers and students acquire the necessary digital skills. Preparing students for upcoming challenges and global changes entails developing adaptive educational environments, employing diverse media, and designing systematic learning activities.

Keywords: School Management; Digital Age; Management Concepts

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เมธินี ทองสุกใส¹, สุวิทย์ ภาณุจารี² และ ละมุล รอดขวัญ³

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาสู่สถานศึกษาเพื่อสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่น่าสนใจและนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ทั้งของผู้เรียนและครู ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลหลักในการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาที่ดำเนินจำเป็นต้องคำนึงถึงทิศทางของสถานศึกษา การพัฒนาบุคลากร และการยอมรับการเปลี่ยนแปลง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ระเบียบวิธี: บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงสารคดีและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา: การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำให้ครู บุคลากรเกิดการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลง แล้วนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียน โดยการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีการออกแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยสื่อด้วยสื่อดิจิทัล มีการวัดประเมินผลรูปแบบใหม่สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลง ครูมีทักษะสามารถใช้สื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลาย มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาจึงต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างแนวทางและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะที่สำคัญในอนาคต สามารถนำพาประเทศไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้

สรุปผล: ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นผู้นำในการนำแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปใช้ในยุคดิจิทัลเพื่อให้แน่ใจว่าครูและนักเรียนจะได้รับทักษะดิจิทัลที่จำเป็น เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่กำลังจะเกิดขึ้น สิ่งนี้รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนได้ การใช้สื่อที่หลากหลาย และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : บริหารสถานศึกษา; ยุคดิจิทัล; แนวคิดการบริหาร

บทนำ

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่ท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันโดยเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาองค์กรทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม รวมไปถึงการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรเพื่อเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล โดยวิธีการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมในยุคปัจจุบัน ในบทความนี้จะนำเสนอแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารบนความเปลี่ยนแปลง มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในสถานศึกษา บูรณาการเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนโดยการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัย ประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลโดยผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาตนเอง ต่อยอดด้านการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องการการพัฒนา นโยบายและนำกลยุทธ์ที่เหมาะสมมาใช้

ในการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต

บทความนี้นำเสนอแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อการผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะนำเสนอใน 4 ประเด็น คือ 1) แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 3) ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4) องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นสิ่งที่ท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะต้องบริหารจัดการทั้งคน (ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี และอินฟราสตรักเจอร์ต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัวสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการลำดับ จัดการโดยกำหนดวิสัยทัศน์ในการมองอนาคตของผู้นำและสมาชิกในองค์กร กำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการ มีความเป็นไปได้ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการให้ความร่วมมืออย่างสมัครใจและเต็มใจมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างหลักของสถานศึกษาให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้และกำกับ ติดตาม ประเมินผลระบบการทำงานทั้งระบบเพื่อนำผลไปวางแผนใหม่ (ทินกร เผ่ากันทะ, 2565)

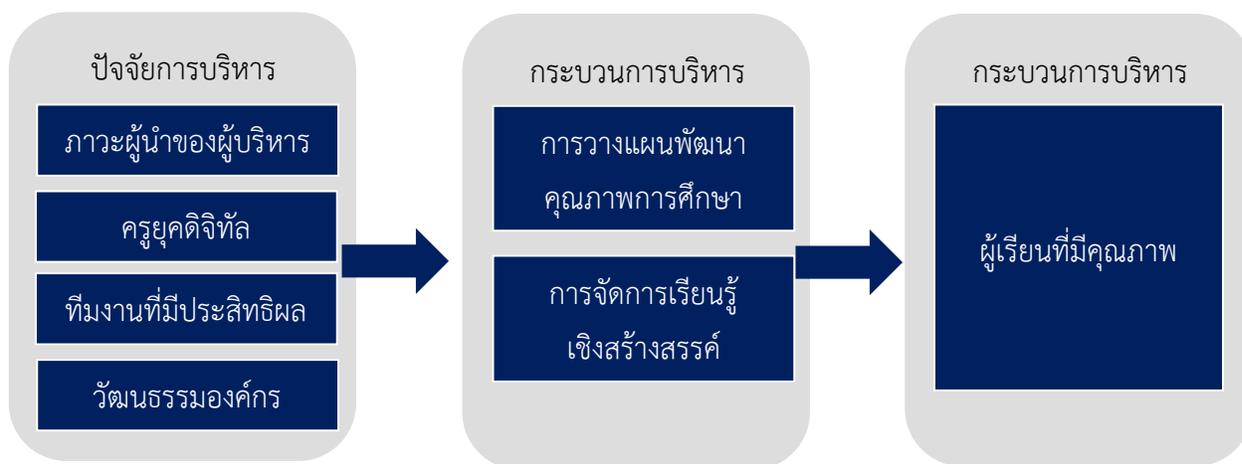
การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินการให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไป (ปุณณัฐฐามาเชค, 2565)

การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ ทั้งยังต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว (ศิริพร แก้วมณี, 2565)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ทั้งนี้ต้องมีการใช้งานเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเป็นประสบการณ์ที่น่าสนใจ และสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็น

การใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการจัดการภาระงานที่ซับซ้อน เช่น การจัดการเอกสาร การสื่อสาร การวางแผนและติดตามงานซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา (กฤษณา จันทน์แสน, 2564)

การบริหารและพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีความท้าทายจากความเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและยุคแห่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อองค์กรทั่วโลก มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ กลยุทธ์การดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน (จิตติมา วรณศรี, 2564) จึงเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและอำนวยความสะดวกในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล การบริหารงานงบประมาณในยุคดิจิทัล การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และการบริหารงานทั่วไปในยุคดิจิทัล นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารสถานศึกษาสหรัฐอเมริกาที่กำหนดไว้ดังนี้ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรและยกระดับความเป็นเลิศขององค์กรได้ 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัล 3) การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพจะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียนโดยการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครูผู้สอนและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล 4) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและสามารถบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กร โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรม กฎหมายและสังคม รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อ

วิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล (ภคพร เลิกนอก, 2563)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์การหรือระดับสถานศึกษา โดยการเปลี่ยนผ่านการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในองค์การหรือสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาอาศัยกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มตั้งแต่การนำเสนอประเด็นและสร้างข้อตกลง การวินิจฉัยองค์การ การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนการเปลี่ยนแปลง การประเมินผลและรักษาผลของการเปลี่ยนแปลงเพื่อลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์การหรือสถานศึกษา (สุกัญญา เข้มซ้อย , 2561)

สรุป การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เหมาะสมและสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนผ่านการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สามารถจัดการงานที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีลักษณะที่เฉพาะตัวและมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ การบริหารจัดการข้อมูลสถานศึกษาในรูปแบบดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้สำหรับการสื่อสารภายในองค์กร และสังคมในทุกด้าน การพัฒนาและบริหารจัดการการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งรวมถึงแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ และเทคโนโลยีสำหรับการสอนไกล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้พร้อมที่จะใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม การจัดการความปลอดภัยของข้อมูลที่เป็นสำคัญในสถานศึกษา เช่น การป้องกันการเข้าถึงข้อมูลจากบุคคลที่ไม่มีสิทธิ์, การสร้างนโยบายการใช้งานที่เหมาะสม การสนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญมากในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมกับสมัยปัจจุบันและอนาคต

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาช่วยทำให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีคุณภาพตรงตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีแนวทางดำเนินการได้ดังนี้ 1) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร การตัดสินใจที่ดีจะต้องรวดเร็วและไม่ผิดพลาด การที่จะเป็นแบบนั้นได้ต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่มีจำนวนมากเพียงพอ และเป็นปัจจุบัน นำมาใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งระบบสารสนเทศที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการตัดสินใจ ได้แก่ ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร (Executive Information Systems) หรือ EIS และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) หรือ DSS 2) การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา 4 ฝ่าย ดังนี้ 2.1) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา เช่น การใช้โปรแกรมตัดต่อสื่อภาพเคลื่อนไหวในการสร้างสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน การ

จัดทำคลังข้อมูล (Data Warehousing) ให้พร้อมนำไปใช้และวิเคราะห์ต่อ เช่น คลังข้อมูล การใช้นวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นต้น 2.2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ทั้งทางด้าน บัญชี การเงินและพัสดุให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลได้นำมาซึ่งความโปร่งใสในการดำเนินงาน สนับสนุนการจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น การนำระบบดิจิทัลมาจัดทำประเมินงบประมาณของโครงการ การนำระบบดิจิทัลจัดทำรายงานเพื่อเสนอของบประมาณโครงการ การใช้สูตรฟังก์ชันเพื่อการคำนวณ การติดตามตรวจสอบงบประมาณในระหว่างดำเนินการโครงการ เป็นต้น 2.3) ด้านการบริหารงานบุคคล มีการสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์เพื่อใช้ในการบรรจุแต่งตั้ง และสรรหาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ รวมไปถึงพัฒนาการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น จัดทำระบบข้อมูลบุคลากร การใช้ดิจิทัลในการวิเคราะห์ปฏิบัติงานที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร จัดทำแผนการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และการประเมินทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแก่บุคลากร เป็นต้น 2.4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานธุรการ และมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับสถานศึกษาเพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้าถึงได้ง่ายและมีความหลากหลายน่าสนใจ เช่น การใช้งานเว็บเบราว์เซอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลขององค์กรเพื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น การแปลงข้อมูลของหน่วยงานไปสู่รูปแบบมาตรฐานเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงของข้อมูลระหว่างหน่วยงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Standard Data Exchange) การใช้ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (มลฤดี เพ็งสง่า , 2566)

รูปแบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการของโครงสร้างการบริหารงานโดยใช้กระบวนการบริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การบริหารจัดการ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาล 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีภาวะผู้นำ และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สุปริดา โภษาแสง, 2565)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นการใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการจัดการภาระงานที่ซับซ้อน เช่น การจัดการเอกสาร การสื่อสาร การวางแผนและติดตามงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลมากขึ้น (สุรพล วิไลลักษณ์, 2565)

เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้างแผนการจัดการทรัพยากรบุคคลและงานด้วยระบบที่อัตโนมัติช่วยให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยในการวางแผนและดำเนินการตามเป้าหมายขององค์กรอย่างเชื่อถือได้ (นันทิศา ปฎิวรณ , 2562)

แนวทางการนำเทคโนโลยีมาใช้สำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมี 2 แนวทางหลัก คือ

- แนวทางที่ 1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในระดับสถานศึกษา ได้แก่ การสื่อสาร (communication) การประชาสัมพันธ์ (public relations) การสร้างภาพลักษณ์ (branding) การสร้างโอกาส (opportunity)

- แนวทางที่ 2 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน (student learning) และการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ (professional growth or development) การปรับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้และสภาพแวดล้อม (re-envisioning learning spaces and environment)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญในด้านการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมดิจิทัล ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมปลายรับรู้ว่าคุณภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความรู้และความมั่นใจในการเป็นผู้นำในโลกดิจิทัล ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาทางวิชาชีพเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น (Shepherd, 2019)

กล่าวโดยสรุป การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีคุณภาพตรงตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนการทำงานต่อไปนี้ 1) การจัดการข้อมูลแบบอัตโนมัติ โดยใช้ระบบฐานข้อมูลดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียน เจ้าหน้าที่ และทรัพยากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลและการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการและเผยแพร่เนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์ รวมถึงการพัฒนาและบริหารจัดการบทเรียนและวัสดุการเรียนการสอน 3) ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารภายในองค์กรและกับชุมชนภายนอก ซึ่งรวมถึงการใช้เว็บไซต์, อีเมล, และโซเชียลมีเดียเพื่อการสื่อสาร 4) ใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ (LMS) เพื่อจัดการหลักสูตรการเรียนรู้ การให้บริการตัวช่วยการเรียนรู้แบบออนไลน์และการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน 5) ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การประมวลผลทางดิจิทัล และการทำงานร่วมกันออนไลน์ 6) ใช้เทคโนโลยีเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยของระบบดิจิทัล รวมถึงการใช้นโยบายความปลอดภัยที่เหมาะสม และ 7) การใช้เทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการตัดสินใจที่มีพื้นฐานข้อมูล กล่าวได้ว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาช่วยให้สถานศึกษาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น

ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชน ต้องมีทักษะที่สำคัญมากขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษายุคดิจิทัลมุ่งเน้นการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (innovative) ทักษะความเป็นผู้นำ คือ ทักษะที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมชักชวนให้คนอื่นมีความเห็นสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย สร้างแรงจูงใจที่เอื้อให้เกิดภาวะทางดิจิทัล ดึงดูดผู้มีความสามารถที่ดีที่สุด มีความปรารถนาจะเป็นผู้นำ มีความมุ่งมั่นในการกิจขององค์กร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือกันเพิ่มการเติบโตขององค์กรและส่วนบุคคล ผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลต้องการทักษะและประสบการณ์แบบผสมผสานที่หลากหลาย (พรวิภา เขยกลั่น, 2566)

การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ ทั้งยังต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว (ศิริพร แก้วมณี, 2565)

พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารในรูปแบบวงจภาษาและอวัจนภาษา มีความสามารถในการใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารจูงใจให้ผู้อื่นทำงานด้วยทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย มีทัศนคติและบรรยากาศ การสื่อสารที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดีในการสื่อสารของสมาชิกในองค์กร ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสังเกตได้จากตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ทักษะการสื่อสาร 2) ทักษะในการสื่อสาร และ 3) ชัดเจนในการสื่อสาร (ชุตีรัตน์ กาญจนธนชัย, 2562)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการบริหารที่เหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการนำข้อมูลเข้ามาใช้ในการจัดการ การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการตัดสินใจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อการเป็นผู้นำที่สามารถนำเสนอและปรับใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กร การพัฒนาทักษะดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะในการเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล (สมชาย ทองคำเพชร, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นดังต่อไปนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง 2) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ 3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ ICT อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา 4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้าน ICT อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีสามารถใช้ ICT ในการปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม 6) ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้าน ICT และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน 7) จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ ICT ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ กล่าวได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลข้างต้นนี้มีผลต่อการใช้ภาวะผู้นำ ICT (ICT Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากเพราะภาวะผู้นำ ICT หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT สามารถ

นำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร จูงใจให้ผู้อื่นทำงาน โดยประยุกต์นำสื่อดิจิทัลมาใช้สื่อสารอย่างมีเหตุผล สื่อสารในทางบวกทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีและใช้ภาษาหรือข้อความที่ชัดเจนโดยส่งงานผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ควรพัฒนาทักษะในการมองไปข้างหน้าและวางแผนเพื่อให้สถานศึกษาเติบโตและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและสังคมดิจิทัล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการบริหารจัดการข้อมูล ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมนวัตกรรมในการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพให้เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

องค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถมองเห็นภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนเพื่อวางโครงสร้างพื้นฐานในการบริหารงานให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย พัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาโดยส่งเสริมให้ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ พร้อมนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมในยุคดิจิทัล ดังภาพ

แผนภาพที่ 2 การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา จันทร์แสน. (2564). แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 10,(2),1-16.
- จิตติมา วรณศรี. (2564). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ชุตีรัตน์ กาญจนชนชัย. (2562). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ทินกร เผ่ากันทะ. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาระดับประเทศไทย*, 4,(2),43-45.
- นันทิดา ปฎิภรณ์ และคณะ. (2563). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา. *วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 11,(1),37-51.
- ปุณณัฐธามาเชค. (2565). *การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). <https://ed-adm.buu.ac.th/public/backend/upload/ed-adm.buu.ac.th/document/file/document166623381159360600.pdf>
- พรวิภา เขยกลิ่น. (2566). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4778/1/630630018.pdf>
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 7,(2),150 -166.
- มลฤดี เฟื่องสง่า และคณะ. (2566). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 24,(2),162-172.
- ศิริพร แก้วมณี. (2565). การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 32,(1),147-160.
- สมชาย ทองคำเพชร. (2563). การพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 38,(3),87-100.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล* (พิมพ์ครั้งที่ 1). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปรีดา โกษาแสง และคณะ. (2565). เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุค Digital Transformation Digital Technology for School Management in the Digital Transformation Era. *วารสารบริหารการศึกษา มคอ*, 19,(37),242-250.
- สุรพล วิไลลักษณ์. (2565). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 11,(1),37-51.
- เอกชัย ก็สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. <https://www.trueplookpanya.com/education/content/52232>
- Shepherd, A.C. (2019). *An analysis of factors that influence high school administrators' readiness and confidence to provide digital instructional leadership*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1218848.pdf>